

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

**КРЕДИТ. ПОЗИКА.
БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД**

Київ - 2006

ББК 67.9(4УКР)304.2
К79

Видання здійснено за сприяння програми МАТРА в рамках українсько-нідерландського проекту “Впровадження Цивільного кодексу в Україні”

Колектив авторів:

Горбунова Л.М. - заступник Міністра юстиції, кандидат юридичних наук;

Богачов С.В. - начальник Управління координації правової роботи та правової освіти;

Іванчук І.Ф. - заступник начальника Управління координації правової роботи та правової освіти - начальник відділу правової освіти;

Йора Д.С. - провідний спеціаліст Управління координації правової роботи та правової освіти.

К79   Кредит. Позика. Банківський вклад /
Л.М.Горбунова, С.В.Богачов, І.Ф.Іванчук, Д.С.Йора; М-во юстиції України.– К.: [ТОВ “Поліграф-Експрес”], 2006. – 41 с. – Бібліогр.: с. 40.

У посібнику розкриваються деякі актуальні питання цивільного законодавства, зокрема зміст правовідносин, які виникають при укладанні кредитного договору, договорів позики та банківського вкладу, правові засади суб'єктів таких договірних відносин.

Даний посібник буде корисним для тих, хто має на меті отримати кредит на споживчі цілі, навчання, купівлю квартири, відкрити депозитний рахунок в банку, отримати позику тощо.

У виданні також наведені примірні зразки відповідних договорів.

Підготовлено відповідно до законодавства України станом на 3 липня 2006 року.

I. КРЕДИТ

Що таке кредит ?

Кредит – це гроші, які позичальник отримує від банку чи іншої фінансової установи, уклавши з ним кредитний договір і які підлягають поверненню разом з відсотками, на умовах і в строк, передбачені кредитним договором.

Отже, кредитодавець – це той, хто надає кредит, а позичальник – той, хто отримує.

Позичальником за кредитним договором може бути громадянин України, а також громадянин, який має місце проживання в Україні.

Кредити надаються у вітчизняній та іноземній валюті.

Хто може надати кредит:

- банки;
- кредитні спілки;
- ломбарди;
- лізингові компанії;
- страхові компанії;
- установи накопичувального пенсійного забезпечення;
- інвестиційні фонди і компанії;
- інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг.

Як отримати кредит?

Для того, щоб отримати кредит, Ви повинні звернутися, наприклад, в банк з письмовою заявою. У заяві Ви повинні зазначити: необхідну суму кредиту, його мету, строки погашення та форми забезпечення (наприклад: застава майна).

До заяви додається:

- оригінал паспорта та його ксерокопія;
- оригінал та ксерокопія ідентифікаційного коду;
- довідка про доходи з місця роботи із зазначенням посади;
- документи, що підтверджують інші доходи (в разі необхідності);
- *інші документи на вимогу кредитодавця.*

Увага! Слід зазначити, що чинне законодавство не має чіткого переліку документів, які подаються позичальником для отримання кредиту, тому банк чи інша фінансова установа, у разі необхідності, може вимагати надання від позичальника й інших документів.

Основні вимоги до кредитних договорів.

Пам'ятайте! Кредитний договір укладається тільки у письмовій формі. На відміну від договору позики, кредитний договір має укладатися у письмовій формі, незалежно від суми кредиту.

Якщо сторони не дотримались письмової форми - такий кредитний договір є недійсним.

Кредитний договір, як правило має таку структуру:

- ввідна частина;
- загальні положення;
- предмет договору;
- умови надання кредиту;
- права та обов'язки позичальника;
- права та обов'язки банку;
- особливі умови;
- відповідальність сторін;
- юридичні адреси, реквізити та підписи сторін.

Пам'ятайте! Кредитний договір підписується керівником банку та позичальником, або уповноваженими на це особами (напри-

---

клад, за дорученням керівника банку договір може підписувати інша особа). Підписи уповноважених осіб банку та позичальника скріплюються печатками.

Якщо кредитний договір складений на кількох аркушах, то на кожному аркуші проставляються підписи керівника банку та позичальника.

Кредитний договір відкривається ввідною частиною, в якій зафіксовано дату (число, місяць, рік) і місце підписання договору.

У вступній частині зазначається, як правило, що це саме «кредитний договір» і його «номер».

У договорі фіксується строк, на який укладено договір (тобто строк користування кредитом) та конкретні строки погашення кредиту, якщо погашення кредиту здійснюється не одноразово, а в розстрочку.

В кредитному договорі конкретно вказується, на які цілі видається кредит (об'єкт кредитування).

Для здійснення попереднього контролю та подальшого цільового використання кредиту повинно бути чітко визначено цільове призначення.

У кредитному договорі визначаються умови надання кредиту (одноразово, щоденно, в міру виконання робіт або здійснення витрат) та строки його видачі. Також зазначається сам порядок надання кредитних коштів (у безготівковому порядку на оплату розрахункових документів, готівкою). Вказується, які відсотки Ви будете платити за користування кредитом, порядок та строки нарахування і сплати відсотків, а також можливість зміни розміру відсотків.

Якщо кредитний договір містить умову про заставу нерухомого майна, такий договір підлягає нотаріальному посвідченню та реєстрації.

Увага! На практиці, частіш за все, банки чи інші фінансові установи надають кредит під забезпечення повернення коштів (це може бути застава майна, договір поруки тощо). Наприклад, банк

надає Вам кредит, а під заставу бере Ваш автомобіль і, якщо Ви не повернете кредит, банк покриє свої збитки за рахунок застави, тобто автомобіля.

Як правило, у кредитних договорах є розділ «Умови забезпечення кредиту», в якому вказується, яким договором або цінними паперами чи іншими документами забезпечується своєчасне повернення кредиту.

Увага! При укладенні кредитного договору Ви повинні уважно слідкувати за тим, щоб він був підписаний зі сторони кредитодавця особою, яка має на це законне право.

При наданні кредитів банк аналізує, вивчає діяльність потенційного позичальника, перевіряє кредитоспроможність позичальника, прогнозує ризик неповернення кредиту і тільки потім приймає рішення про надання або відмову у наданні кредиту.

Кредитний договір вважається укладеним з моменту, коли між кредитодавцем і позичальником досягнуто згоди з усіх істотних умов. Істотні умови включають:

- найменування сторін;
- строк договору;
- предмет і суму договору;
- розмір плати за користування кредитом;
- строк і цілі кредиту;
- порядок видачі кредиту;
- порядок погашення кредиту;
- спосіб забезпечення повернення кредиту;
- відповідальність сторін.

За згодою кредитодавця та позичальника в договорі можуть бути передбачені інші умови.

Кредитний договір може бути укладений як шляхом складання одного документа, підписаного кредитором та позичальником, так і шляхом обміну листами, телеграмами, телефонограмами, підписаними стороною, яка їх надсилає.

Вносити зміни до кредитного договору в односторонньому порядку без згоди обох сторін не допускається.

Якщо за згодою кредитодавця та позичальника до кредитного договору вносяться зміни та доповнення, вони повинні оформлятися додатковою угодою.

Позичальник має право:

- вимагати від банку кредит в обсягах і в термін, зазначений у договорі;
- достроково погасити заборгованість (якщо є фінансова можливість);
- порушувати перед банком питання про перенесення строків платежу в разі виникнення тимчасових фінансових або інших ускладнень з незалежних від нього причин;
- достроково розірвати договір, повністю повернувши одержаний кредит, включаючи відсотки за користування ним, повідомивши про це банк.

Обов'язки позичальника:

- використати кредит на зазначені в договорі цілі;
- повернути кредит в обумовлений термін;
- своєчасно сплачувати банку відсотки за користування кредитом;
- своєчасно надавати банку документи, необхідні для здійснення контролю за кредитом;
- у разі порушення строків повернення кредиту за договором виплатити пеню;
- забезпечити достовірність відомостей, наданих для отримання кредиту, і можливість контролю за його використанням;
- періодично інформувати банк про хід виконання договору;
- інше (згідно з договором).

Права кредитодавця:

- проводити перевірку забезпеченості наданого кредиту;
- проводити контроль за цільовим використанням кредиту;
- припинити видачу кредиту і пред'явити претензії щодо раніше наданого у разі порушення позичальником умов кредитного договору, а також виявлення недостовірної інформації, затримки сплати відсотків за кредит;
- стягнути з позичальника за продовження договору відповідну комісійну винагороду;
- переглядати відсоткові ставки за користування кредитом у разі зміни облікової ставки Національного банку України;
- здійснювати нарахування і стягнення компенсації за невикористаний кредит (за офіційної відмови позичальника від кредиту чи його частини протягом терміну дії договору);
- аналізувати кредитоспроможність позичальника;
- інші (згідно договором).

Обов'язки кредитодавця:

- надати позичальнику кредит в обсягах і у строки, обумовлені договором;
- відкрити позичальнику індивідуальний рахунок для видачі кредиту;
- забезпечити позичальника консультативними послугами з питань виконання договору;
- аналізувати кредитоспроможність позичальника, перевіряти забезпеченість та цільове використання кредиту і вносити пропозиції про подальші відносини з позичальником;
- інформувати позичальника про стягнення банком кредиту;
- інформувати позичальника про зміни у нормативних актах з питань кредитування і розрахунків, внесених Національним банком.

Нарахування процентів за користування кредитом.

Увага! Проценти за користування кредитом нараховуються з моменту зарахування коштів на рахунок позичальника, а не з моменту укладення договору або дати, з якої кредитордавець зобов'язаний був надати грошові кошти.

Якщо за кредитним договором були передані банківські метали, то погашення основного боргу здійснюється лише банківськими металами, а відсотки можуть сплачуватися як в банківських металах, так і в гривнях, що має бути обумовлено в кредитному договорі.

За умовами кредитного договору банк може нести відповідальність за несвоєчасне перерахування кредитних коштів на рахунок позичальника чи визначений позичальником рахунок іншої особи. Крім того, позичальник вправі вимагати відшкодування завданих цим порушенням збитків – як реальних, так і упущеної вигоди.

Кредитодавець також може нести відповідальність і за необгрунтовану відмову від надання кредиту.

Відповідальність позичальника може виражатися у формі відшкодування збитків, завданих кредитордавцю та сплати неустойки. Включення до договору умови щодо неустойки має вирішуватися сторонами договору, тобто кредитордавцем і позичальником. Поряд зі сплатою неустойки кредитордавець має право вимагати від позичальника за прострочення виконання зобов'язання сплати законних відсотків – суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом для окремого виду кредиту. Такі відсотки для кредитордавця є сукупністю реальних збитків та упущеної вигоди.

Банк може прийняти рішення про відстрочення погашення кредиту з підвищенням відсоткової ставки у виняткових випадках: у разі виникнення у позичальника тимчасових фінансових

ускладнень через непередбачені обставини, але якщо позичальник вжив відповідні заходи, щоб їх усунути. Це відстрочення має бути оформлене додатковим договором між позичальником та банком, який є невід'ємною частиною кредитного договору.

Якщо Ви несвоєчасно погашаєте борг за кредитним договором та сплачуєте відсотки, при відсутності домовленості про відстрочення погашення кредиту, банк має право на застосування штрафних санкцій у розмірах, передбачених договором.

Крім підвищених відсотків, штрафів або пені за несвоєчасне повернення кредиту, договір може передбачати ряд санкцій іншого характеру. При погіршенні фінансово- стану клієнта або при раптово виявленій відсутності забезпечення кредиту комерційний банк у відповідності з умовами кредитного договору, отримує право на дострокове одностороннє розірвання договору, тобто на дострокове стягнення вже виданого кредиту та припинення видачі грошей.

Кредитодавець має право відмовитися від надання позичальникові кредиту частково або повністю, якщо є обставини, які явно свідчать про те, що наданий позичальникові кредит своєчасно не буде повернений.

Кредитодавець може відмовитися від передачі коштів, якщо дізнається про наявні у позичальника борги за такими ж договорами з іншими кредитними організаціями, про порушення кримінальної справи чи за інших обставин, хоч позичальник ще й не порушив умов зазначеного кредитного договору.

Увага! Ви маєте право відмовитися від одержання кредиту частково або в повному обсязі незалежно від будь-яких умов, повідомивши про це кредитодавця, якщо інше не передбачено самим договором, але лише до отримання суми кредиту.

Сума кредиту вважається отриманою:

- з моменту зарахування коштів у безготівковій формі на рахунок позичальника;
- з моменту отримання позичальником готівки у касі кредитодавця.

Якщо Ви порушите встановлений кредитним договором обов'язок цільового використання кредиту, кредитодавець має право також відмовитися від подальшого кредитування.

Відповідальність клієнта і банку є повною, тобто винна сторона зобов'язана відшкодувати збитки у повному обсязі, завдані іншій стороні, включаючи неотримані доходи, якщо кредитний договір не містить умов, які передбачають обмежений характер відповідальності сторін.

У кінцевій частині кредитного договору обов'язково має міститися повний перелік реквізитів кредитора і позичальника:

- повне найменування сторін (як у ввідній частині);
- юридична адреса (місцезнаходження);
- поштова адреса;
- телефон (факс, телефакс).

Крім цього, бажано помістити відомості про банківські реквізити сторін (розрахункові і валютні рахунки), ідентифікаційний номер платника податку, - все, що набуває особливо важливого значення при пред'явленні позову.

Кредитний договір вимагає належного оформлення для того, щоб запобігти ускладненням при його реалізації, розгляду в суді або навіть можливої фальсифікації.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день існує чимало банків, кредитних спілок та інших фінансових установ, які пропонують послуги з кредитування, тому потрібно мати на увазі, що умови надання кредитів в кожному банку чи страховій компанії можуть дещо відрізнятися.

КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР

м. _____ “ ____ ” _____ 200_ р.

(вказати найменування сторони та необхідні відомості про неї)
(надалі іменується «Банк») в особі _____

_____,
(вказати посаду, прізвище, ім'я, по батькові)
що діє на підставі _____,
(вказати: статуту, довіреності, положення тощо)
з одного боку, та

_____
(вказати найменування сторони)
(надалі іменується «Позичальник») в особі _____

_____,
(вказати посаду, прізвище, ім'я, по батькові)
що діє на підставі _____,
(вказати: статуту, довіреності, положення тощо)
з другого боку,

(в подальшому разом іменуються «Сторони», а кожна окремо – «Сторона») уклали цей Кредитний договір (надалі іменується «Договір») про таке.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. За цим Договором Банк зобов'язується надати Позичальнику грошові кошти (надалі іменується “кредит”) для _____

_____,
(вказати цільове призначення кредиту)
в сумі _____

(сума цифрами і літерами)

строком на _____ місяців з ____ до ____ року зі сплатою _____ процентів річних від наданої та неповернутої суми кредиту.

1.2. Кожна із Сторін гарантує, що на момент укладання цього Договору вона не є жодним чином обмеженою законом, іншим нормативним чи правозастосовчим актом, судовим рішенням або іншим, передбаченим відповідним чинним законодавством, способом в своєму праві укласти цей Договір та виконувати усі умови, визначені у ньому.

2. УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТУ

2.1. На забезпечення обов'язків Позичальника за цим Договором Банком прийняті: _____

(вказати конкретно: укладений договір іпотеки, застави,

договір поруки, гарантія)

2.2. Кредит забезпечується належним Позичальнику майном та коштами, на які може бути звернено стягнення в порядку, встановленому чинним в Україні законодавством.

3. ОBOB'ЯЗКИ БАНКУ

3.1. Банк зобов'язується відкрити Позичальникові рахунок N _____ для зарахування на нього кредиту та перерахувати на нього кредит в строк _____ шляхом _____.

3.2. Банк зобов'язується надавати Позичальникові консультативні послуги з питань виконання цього Договору, а саме: _____ шляхом _____ в строк _____.

4. ОBOB'ЯЗКИ ПОЗИЧАЛЬНИКА

4.1. Позичальник зобов'язується використовувати кредит із дотриманням його цільового призначення.

4.2. Позичальник зобов'язується повернути кредит та одночасно сплатити усі нараховані проценти за користування кредитом не пізніше _____ шляхом _____.

4.3. За порушення строків повернення кредиту і процентів за користування кредитом Позичальник зобов'язується сплачувати Банку пеню у розмірі ____ % від простроченої суми за кожен день прострочення.

4.4. Позичальник зобов'язується самостійно надавати Банку до _____ повну і достовірну інформацію з
(вказати строк)

питань _____, а також забезпечити _____.

4.5. Позичальник зобов'язується періодично, в строк _____, інформувати Банк про хід виконання цього Договору шляхом _____.

5. ПРАВА БАНКУ

5.1. Банк має право відмовитися від надання Позичальникові кредиту частково або у повному обсязі у разі порушення процедури визнання Позичальника банкрутом або за наявності інших обставин, які явно свідчать про те, що наданий Позичальникові кредит своєчасно не буде повернений.

5.2. Банк має право на свій розсуд дозволяти за клопотанням Позичальника в окремих випадках відстрочення повернення кредиту на _____ зі стягненням підвищеної процентної ставки в розмірі ____ процентів річних.

5.3. Банк має право проводити перевірку на місці забезпечення кредиту, а у разі потреби - і попередню перевірку можливостей Позичальника та третіх осіб, які гарантують (поручаються за) повернення кредиту, щодо забезпечення кредиту шляхом _____ в строк _____.

5.4. Банк має право проводити перевірку цільового використання кредиту на місці шляхом _____ в строк _____.

5.5. В разі виявлення нецільового використання кредиту Банк має право стягнути з Позичальника неустойку в розмірі _____ та відмовитися від цього Договору.

5.6. Банк має право на підставі даних бухгалтерської звітності (місячної, квартальної) аналізувати кредитоспроможність Позичальника і вносити пропозиції про подальші відносини з Позичальником шляхом _____ в строк _____.

6. ПРАВА ПОЗИЧАЛЬНИКА

6.1. Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту частково або у повному обсязі, повідомивши про це Банк до моменту _____.

6.2. Позичальник має право порушити перед Банком питання про відстрочення повернення кредиту у разі виникнення тимчасових фінансових або інших ускладнень з незалежних від нього причин, пов'язаних з виконанням _____, шляхом _____ в строк _____.

6.3. Позичальник має право достроково частинами або повністю повертати кредит і проценти за користування кредитом шляхом _____.

7. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

7.1. Усі спори, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, вирішуються шляхом переговорів між Сторонами.

7.2. Якщо відповідний спір не можливо вирішити шляхом переговорів, він вирішується в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору відповідно до чинного в Україні законодавства.

8. ДІЯ ДОГОВОРУ

8.1. Цей Договір вважається укладеним і набирає чинності з моменту його підписання Сторонами та його скріплення печатками Сторін.

8.2. Строк цього Договору починає свій перебіг у момент, визначений у п. 8.1 цього Договору та закінчується _____.

8.3. Закінчення строку цього Договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії цього Договору.

8.4. Якщо інше прямо не передбачено цим Договором або чинним в Україні законодавством, зміни у цей Договір можуть бути внесені тільки за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору.

8.5. Зміни у цей Договір набирають чинності з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до цього Договору, якщо інше не встановлено у самій додатковій угоді, цьому Договорі або у чинному в Україні законодавстві.

8.6. Якщо інше прямо не передбачено цим Договором або чинним в Україні законодавством, цей Договір може бути розірваний тільки за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору.

8.7. Цей Договір вважається розірваним з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до цього Договору, якщо інше не встановлено у самій додатковій угоді, цьому Договорі або у чинному в Україні законодавстві.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Усі правовідносини, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням цього Договору, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення Договору, регламентуються цим Договором та відповідними нормами чинного в Україні законодавства, а також застосовними до таких правовідносин звичаями ділового обороту на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

9.2. Після підписання цього Договору всі попередні переговори за ним, листування, попередні договори, протоколи про наміри та будь-які інші усні або письмові домовленості Сторін з питань, що так чи інакше стосуються цього Договору, втрачають юридичну силу, але можуть братися до уваги при тлумаченні умов цього Договору.

9.3. Сторона несе повну відповідальність за правильність вказаних нею у цьому Договорі реквізитів та зобов'язується своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несе ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

9.4. Відступлення права вимоги та (або) переведення боргу за цим Договором однією із Сторін до третіх осіб допускається виключно за умови письмового погодження цього із іншою Стороною.

9.5. Додаткові угоди та додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі, підписані Сторонами та скріплені їх печатками.

9.6. Всі виправлення за текстом цього Договору мають силу та можуть братися до уваги виключно за умови, що вони у кожному окремому випадку датовані, засвідчені підписами Сторін та скріплені їх печатками.

9.7. Цей Договір складений при повному розумінні Сторонами його умов та термінології українською мовою у _____ автентичних примірниках, які мають однакову юридичну силу.

Місцезнаходження і реквізити сторін
БАНК **ПОЗИЧАЛЬНИК**

_____
 _____
 _____
 _____

ПІДПИСИ СТОРІН

За БАНК

Керівник _____/_____/

За ПОЗИЧАЛЬНИКА

Керівник _____/_____/

М. П.

М. П.

II. ПОЗИКА

Що таке договір позики ?

Договір позики – це угода, за якою позикодавець передає у власність позичальникові безоплатно або за певну винагороду грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою – тобто іншими словами, така річ є заміною.

Отже, позикодавець - це той, хто надає, а позичальник – той, хто бере позику.

Договір позики укладається між позикодавцем та позичальником.

Сторонами договору можуть бути громадяни, які усвідомлюють значення своїх дій і можуть ними керувати та мають достатній рівень правоздатності. Здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі громадяни. Але, у деяких випадках, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням особою відповідного віку.

Договір вважається укладеним і набуває чинності з моменту, коли позикодавець передає позичальнику майно у власність.

Слід мати на увазі, що в цивільному праві під терміном “майно” мається на увазі не тільки речі чи предмети, а й грошові кошти чи інші цінності.

Саме з моменту передачі грошей або речей, що є предметом позики, позичальник стає їх власником.

Предметом договору можуть бути гроші або інші замінні речі, визначені родовими ознаками. Гроші можуть позичатися готівкою або шляхом безготівкових розрахунків. При безготівкових розрахунках моментом передачі коштів вважається момент зарахування

їх на рахунок позичальника або, за його вказівкою, на рахунок третьої особи, якщо інше не передбачено самим договором. Крім національної валюти, предметом позики може бути також іноземна валюта, але за умови додержання вимог валютного законодавства.

Моментом передачі інших речей, визначених родовими ознаками, може бути не лише передача речі в натурі, а й вручення товаророзпорядчих документів на це майно.

Увага! Будь-яка обіцянка надати у майбутньому позику, підписати договір, або вказати у договорі на строк, протягом якого відбудеться передача позики, не мають юридичного значення.

Як укладається договір позики?

У письмовій формі:

- якщо сума договору не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян;
- якщо позикодавцем є юридична особа.

Якщо сума договору менш ніж у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян (на сьогодні – це 17 грн.), договір позики може укладатись в усній формі, за винятком договорів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації.

Договір позики може бути укладений як шляхом складання одного документа, так і шляхом обміну листами, телеграмами, за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку.

На практиці сторони часто не дотримують письмову форму, а обмежуються складанням позичальником боргового документа - розписки і передачею її позикодавцеві.

Розписка є документом, що підтверджує передачу грошей позикодавцем позичальнику. Однак слід мати на увазі, що розписка не є письмовою формою договору позики і не замінює її. *Розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому*

позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей, є лише борговим документом, що підтверджує укладання договору позики. Розписка або інший документ (акт приймання-передачі, рахунок-фактура на товари тощо), якщо вони знаходяться у позикодавця, засвідчують факт отримання позики.

Передача суми позики може також посвідчуватись такими цінними паперами, як вексель та облігація.

Увага! Якщо Ви не дотримали обов'язкової письмової форми договору позики, то це не буде наслідком недійсності договору, а лише ускладнює його підтвердження. Якщо письмової форми не було додержано, рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків, але факт укладання договору позики може доводитися письмовими доказами, засобами аудіо-, відеозапису та іншими доказами.

За бажанням сторін договір може бути посвідчений нотаріусом.

Договір вважається таким, що вчинений у письмовій формі - якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах, у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони або якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку, якщо він підписаний його стороною (сторонами).

Якщо Ви у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не можете підписати договір власноручно, за Вашим дорученням текст договору у Вашій присутності підписує інша особа. Підпис іншої особи на тексті договору може бути засвідчений відповідною посадовою особою за місцем Вашої роботи, навчання, проживання або лікування чи нотаріусом.

За користування позикою позикодавець має право на одержання процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором. Плата для позикодавця встановлюється у формі процентів від суми, яка надається у позику.

Розмір і порядок одержання процентів встановлюються договором. Відсотки можуть нараховуватись за кожен день, місяць,

квартал чи рік і сплачуватись позичальником повністю одночасно з отриманням або поверненням предмета позики, або ж періодично частинами.

Увага! Якщо Ви не обумовили цієї умови і не зазначили безоплатного характеру позики, то проценти мають виплачуватись щомісяця до дня повернення позиченої суми. Якщо договором не встановлений розмір процентів, їх розмір визначається на рівні облікової ставки Національного банку України.

Договір позики вважається безпроцентним, якщо:

- він укладений між фізичними особами на суму, яка не перевищує п'ятдесятикратного розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян, і не пов'язаний із здійсненням підприємницької діяльності хоча б однією із сторін;
- позичальникові передані речі, визначені родовими ознаками.

Позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором. Договором може визначатися і сам порядок повернення: частинами і в певні проміжки часу. Так, наприклад, у договорі можуть передбачатися час і місце повернення, особа, якій треба повернути позику.

За загальним правилом, якщо місце повернення позики не встановлене у договорі, повернення проводиться за місцем проживання позикодавця, а якщо позикодавцем є юридична особа, - за її місцезнаходженням на момент укладання договору. Якщо позикодавець на момент повернення позики змінив місце проживання (місцезнаходження), на нього покладається обов'язок сповістити про це позичальника.

Позичальник повинен повернути гроші або речі протягом тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про повернення позики, якщо:

- в договорі відсутні умови щодо строку повернення позики;
- строк повернення позики в договорі визначений моментом пред'явлення позикодавцем вимоги про повернення позики.

В договорі можуть бути встановлені інші умови повернення позики.

Позичальник може повернути позику, надану за договором безпроцентної позики, достроково, якщо інше не встановлено договором.

Не забудьте! Дострокове повернення позики допускається лише за договором безпроцентної позики. Сторони можуть прямо встановити в договорі неприпустимість дострокового повернення позики незалежно від того, нараховуються проценти чи ні.

Позика вважається повернутою з моменту фактичного передавання речей, визначених родовими ознаками, позикодавцеві (із рук в руки) або з моменту зарахування грошових коштів, що позичалися, на банківський рахунок позикодавця.

Якщо договір позики є оплатним, його належне виконання передбачає також оплату в повному обсязі процентів за користування грошовими коштами.

Увага! Якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити на вимогу позикодавця суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором. Індекс інфляції за минулий місяць публікується Державним комітетом статистики України в „Урядовому кур'єрі”.

Нарахування двох різновидів процентів здійснюється шляхом складання процентів за користування сумою позики та процентів від простроченої суми (проценти відповідальності). Проценти за неналежне чи несвоєчасне виконання умов договору нараховуються на суму позики (основного боргу) без врахування вже нарахованих процентів за користування основною сумою позики, якщо в договорі не встановлено інше.

Договором може бути встановлений інший розмір процентів за прострочення повернення суми позики та процентів за користування.

Якщо позичальник своєчасно не повернув речі, визначені родовими ознаками, він повинен сплатити неустойку - грошову суму або інше майно. Неустойка нараховується від дня, коли речі мали бути повернуті позичальником, до дня їх фактичного повернення позикодавцеві, незалежно від сплати процентів, належних позикодавцеві. Неустойкою може бути як рухоме так і нерухоме майно.

Якщо договором встановлений обов'язок позичальника повернути позику частинами (з розстроченням), то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати від позичальника дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати процентів, які належні позикодавцеві.

Якщо договір позики укладений у письмовій формі, рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків для підтвердження того, що гроші або речі насправді не були одержані позичальником від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Це не застосовується до випадків, коли договір був укладений під впливом обману, насильства, зловмисної домовленості представника позичальника з позикодавцем тощо.

Увага! Виконання договору позики, тобто повернення позикодавцю майна (грошей або речей), може забезпечуватися зокрема заставою, гарантією, неустойкою, порукою. Наприклад, з метою забезпечення повернення позики може бути укладено договір поруки, за яким поручитель поручається перед позикодавцем за виконання позичальником свого обов'язку повернути позику. У разі, якщо вказана позичальником особа відмовилася від укладання договору поруки, позикодавець має право вимагати дострокового повернення позики та сплати процентів за користування позикою (якщо інше не передбачене договором).

У договорі сторони мають право передбачити інші умови щодо забезпечення повернення позики, але умова про забезпечення повернення позики не є необхідною для договору зазначеного виду.

Позикодавець може вимагати дострокового повернення позики, якщо позичальник не забезпечив повернення позики, зокрема не надав у встановлений договором строк гарантії, поруки, або ж забезпечення було втрачено чи погіршено за незалежних від позикодавця обставин (наприклад, передані в заставу цінні папери знецінились, предмет застави, який знаходився у заставодавця, був знищений внаслідок дії непереборної сили (землетрусу, аварії, воєнних дій тощо), ліквідовано юридичну особу – поручителя чи гаранта).

Іноді на практиці виникає необхідність перетворити борг, що виник з іншого договору (купівлі-продажу, оренди тощо), в позикове зобов'язання. Наприклад, при купівлі товару покупець не повністю сплатив ціну і бажає отримати відстрочення платежу, - різниця між вже сплаченими коштами і коштами, які ще потрібно сплатити, буде складати предмет позики.

Заміна боргу позиковим зобов'язанням має здійснюватися у формі, яка встановлена для договору позики. Отже, якщо борг за первісним зобов'язанням не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян або позикодавцем є юридична особа, угода має укладатися у письмовій формі.

У багатьох може виникнути запитання: яка ж відмінність договору позики від кредиту?

На відміну від банківського кредиту, позика не передбачає обов'язкового стягнення процентів чи інших форм приросту наданих у борг грошей або речей. Позика надається, як правило, без чітко визначеного цільового призначення, що неприпустиме для кредитних договорів. Але разом з тим можливе надання „цільової позики”.

ДОГОВІР ПОЗИКИ

Місто _____, _____ року.

Гр. _____, проживаю в м. _____
по вул. _____, буд. _____, кв. _____
(надалі - ПОЗИКОДАВЕЦЬ), та гр. _____,
проживаю в м. _____ по вул. _____,
буд. _____, кв. _____ (надалі - ПОЗИЧАЛЬНИК), попе-

редньо ознайомлені з вимогами цивільного законодавства щодо
недійсності правочинів, перебуваючи при здоровому розумі, яс-
ній пам'яті та діючи добровільно, розуміючи значення своїх дій та
правові наслідки укладеного договору,

домовилися про наступне:

1. ПОЗИКОДАВЕЦЬ передав, а ПОЗИЧАЛЬНИК прийняв у
власність _____ (_____) гривень, що еквівалентно
_____ доларів США за офіційним курсом Національного бан-
ку України станом на день укладення договору (1 долар США =
_____ гривень). Факт одержання грошей підтверджується
розпискою, власноручно написаною ПОЗИЧАЛЬНИКОМ в мо-
мент передачі йому суми позики.

2. Зазначену вище суму грошей ПОЗИЧАЛЬНИК зо-
бов'язується повернути ПОЗИКОДАВЦЕВІ готівкою в строк
до _____ дві тисячі _____ р. Після повернення позики в
повній сумі ПОЗИКОДАВЕЦЬ повинен повернути ПОЗИЧАЛЬ-
НИКУ розписку. У разі неможливості повернення розписки ПО-
ЗИКОДАВЕЦЬ повинен вказати про це у розписці, яку він видає.
Наявність розписки у ПОЗИЧАЛЬНИКА підтверджує виконан-
ня ним свого обов'язку.

3. Повернення позики має бути здійснено за адресою:
м. _____, вул. _____, буд. _____, кв. _____.

4. ПОЗИЧАЛЬНИК вправі повернути, а ПОЗИКОДАВЕЦЬ
зобов'язується прийняти позичену суму до настання строку, зазна-
ченого в п. 1 цього договору.

5. В разі, коли ПОЗИЧАЛЬНИК не поверне позичені гроші у встановлений строк, ПОЗИКОДАВЕЦЬ вправі стягнути заборгованість у безспірному порядку.

Документом, що підтверджує безспірність заборгованості ПОЗИЧАЛЬНИКА та встановлює прострочення виконання зобов'язання, буде вважатися розписка ПОЗИЧАЛЬНИКА, котра знаходиться у ПОЗИКОДАВЦЯ.

6. Позика вважається повернутою в момент передання ПОЗИКОДАВЦЕВІ грошей готівкою або зарахування грошової суми, що позичалася, на його банківський рахунок. У разі відмови прийняти гроші ПОЗИЧАЛЬНИК має право внести суму в депозит.

7. Якщо ПОЗИЧАЛЬНИК своєчасно не повернув суму позички, він зобов'язаний сплатити на вимогу ПОЗИКОДАВЦЯ суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також ___ процентів річних від простроченої суми.

8. Зміст ст. ст. 1047, 1048 Цивільного кодексу України сторонам роз'яснено.

9. Сторони свідчать, що:

- вони не приховують обставин, які мають істотне значення для цього договору;

- внаслідок укладення цього договору не буде порушено прав та законних інтересів інших осіб, в тому числі неповнолітніх, малолітніх, непрацездатних дітей та інших осіб, яких сторони зобов'язані утримувати за законом чи договором;

- договір не укладається під впливом тяжкої для них обставини;

- вони не визнані недієздатними чи обмежено дієздатними;

- укладення договору відповідає їх інтересам;

- волевиявлення є вільним, усвідомленим і відповідає їх внутрішній волі;

- умови договору зрозумілі і відповідають реальній домовленості сторін;

- договір не приховує іншого правочину і спрямований на реальне настання наслідків, які обумовлені у ньому;

- чоловік (дружина) кожної із сторін згоден (згодна) з укладенням цього договору.

10. Сторони свідчать, що у тексті цього договору зафіксовано усі істотні умови, що стосуються позики. Будь-які попередні домовленості, які мали місце до укладення цього договору і не відображені у його тексті, після підписання договору не матимуть правового значення.

11. Цей договір вступає в силу і вважається укладеним з моменту передання грошей. На підтвердження факту передачі грошей ПОЗИЧАЛЬНИК видає ПОЗИКОДАВЦЕВІ розписку.

12. Витрати, пов'язані із нотаріальним посвідченням цього договору, сплачує ПОЗИЧАЛЬНИК.

13. Договір укладено в двох примірниках, з яких один передається ПОЗИКОДАВЦЕВІ, а другий зберігається у справах приватного нотаріуса.

Підписи:

ПОЗИКОДАВЕЦЬ _____

ПОЗИЧАЛЬНИК _____

Місто _____, _____ року.

Цей договір посвідчено мною, _____,
приватним нотаріусом _____ міського
нотаріального округу.

Договір підписано сторонами у моїй присутності. Особу сторін встановлено, їх дієздатність перевірено.

Зареєстровано в реєстрі за N _____

Стягнуто плату _____

Приватний нотаріус _____

III. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД

Що таке банківський вклад ?

Вклад (депозит) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами банку на їх іменних рахунках на договірних засадах на певний строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до умов договору.

У договорі банківського вкладу (депозиту) однією стороною є виключно банківська установа, а другою стороною (вкладником) – може бути як фізична, так і юридична особа.

Отже, за договором банківського вкладу (депозиту) банк, який прийняв від вкладника або для вкладника грошову суму (вклад), зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму, а також проценти на цю суму або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.

Як укладається договір банківського вкладу:

- у письмовій формі (вважається додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з видачею ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту;
- договір вважається укладеним з моменту прийняття банком від вкладника або третьої особи на користь вкладника грошової суми (вкладу). Грошові кошти, що передаються Вами у готівковій формі, приймаються в касі банку та обліковуються на іменному вкладному (депозитному) рахунку. Передання грошових коштів у безготівковій формі відбувається шляхом їх переказу з Вашого поточного рахунка на вкладний (депозитний). Зазначення сторонами виду вкладу є одною з істотних умов договору банківського вкладу.

Увага! У разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу цей договір буде вважатися нікчемним.

Що потрібно мати громадянину при собі, щоб укласти договір банківського вкладу:

- паспорт чи документ, який його замінює (наприклад, водійські права);
- ідентифікаційний код.

Якщо договір укладає особа, якій не виповнилося 16 років, вона подає:

- свідоцтво про народження;
- довідку із зразком свого підпису, видану навчальним закладом, де він навчається, або картку із зразком підпису. Крім того договір може бути укладено в присутності одного з батьків, який повинен пред'явити свій паспорт та свідоцтво про народження неповнолітньої дитини.

Коли повертається вклад:

- на першу вимогу (на практиці, як правило, застосовується термін “вклад (депозит) до запитання”), тобто коли Ви забажаєте;
- зі спливом встановленого договором строку (строковий вклад);
- на інших умовах повернення (наприклад, за домовленістю сторін може передбачатися, що вклад повертається з настанням певних обставин).

Незважаючи на вид вкладу, банк зобов'язаний видати Вам суму вкладу у повному обсязі на першу вимогу.

Якщо вклад повертається на Вашу вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, проценти за цим вкладом виплачуються у розмірі процентів закладами на вимогу, якщо договором не встановлений більш високий процент.

Вкладник, бажаючи відкрити депозитний рахунок у банку, як правило, переслідує дві цілі: по-перше, зберегти свої заощадження, по-друге, по можливості примножити їх.

За договором банківського вкладу банк не бере на себе зобов'язання зберігати гроші у схоронності, тобто не допустити зменшення їх кількості, втрати властивостей, псування, заміни купюр тощо, а вкладник не зобов'язаний сплачувати банку винагороду. Отримуючи від вкладника певну суму грошей, банк не зобов'язаний тримати її наготові для оплати зобов'язань вкладника, як, наприклад у договорі банківського рахунка. Коштами вкладу банк володіє, користується і розпоряджається на власний розсуд.

За договором банківського вкладу, банк бере на себе обов'язок повернути вкладнику ту ж саму суму, а не ті самі грошові знаки.

Увага! Банк не має права відмовитися укласти з Вами договір банківського вкладу за наявності у нього можливостей надання фінансових послуг:

- наявності банківської ліцензії;
- технічного оснащення для прийняття вкладів;
- економічних нормативів, що встановлюються НБУ відповідно до вимог чинного законодавства;
- відсутності інших причин, що позбавляють банк прийняти вклад.

Банк не має права надавати перевагу одному вкладнику перед іншим щодо укладення договору банківського вкладу.

Банк має право змінювати свої процентні ставки в залежності від строку дії договору, суму вкладів, видів вкладів, умов повернення вкладу та інших умов.

Пам'ятайте! У разі необгрунтованої відмови банку від прийняття вкладу громадянин має право звернутись до суду з позовом про відшкодування збитків, завданих такою відмовою.

Істотною умовою договору банківського вкладу є визначення імені громадянина, яка робить вклад або на користь якої зроблений вклад. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.

Будь-який громадянин або юридична особа може внести грошові кошти на рахунок, який відкритий Вами відповідно до договору банківського вкладу. При цьому вважається, що Ви погодились на одержання грошових коштів від іншої особи, надавши їй необхідні дані про рахунок за вкладом. Але Ви можете передбачити у договорі умову про заборону банком зараховувати кошти на Ваш рахунок від інших осіб.

Якщо третя особа надасть всі необхідні відомості про Ваш рахунок і тим самим підтвердить факт Вашої згоди на одержання коштів від третьої особи, банк зобов'язаний прийняти грошові кошти та зарахувати їх на Ваш рахунок. Розпорядження грошовими коштами, що внесені на рахунок відповідно до договору банківського вкладу, може здійснюватись лише Вами особисто.

Кошти, зараховані на Ваш рахунок підлягають поверненню внаслідок помилки банку чи особи, яка вносить грошові кошти на рахунок.

Укладання договору банківського вкладу на користь третьої особи.

Громадянин або юридична особа може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої (іншої) особи. Особа, на користь якої зроблено вклад набуває права на вклад з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги. До цього моменту ці права належать особі, яка зробила вклад.

Громадянин, на ім'я якого укладено договір, може у будь-який момент звернутися (усно або письмово) до банку виразити намір щодо набуття прав вкладника. Для набуття прав вкладника особі, на користь якої укладено договір, достатньо, наприклад, звернутися до установи банку з вимогою виплати процентів по вкладу, самого вкладу або його частини; внести грошові кошти на вклад; оформити заповідальне розпорядження на вклад; направити листа до установи банку із зазначенням свого імені і вимогою надати відомості про рахунок за банківським вкладом тощо. З цього момен-

ту відбувається заміна особи, яка має право на вклад і особа, що уклала договір банківського вкладу, втрачає права вкладника.

Якщо особа, на користь якої зроблено вклад, відмовилася від нього, особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь іншої особи, тобто на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу або перевести його на своє ім'я.

Пам'ятайте! Договір банківського вкладу, в якому відсутнє ім'я або найменування особи, на користь якої відкритий депозитний рахунок, вважається нікчемним договором.

Як виплачуються проценти за договором банківського вкладу?

Банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу в розмірі, встановленому договором банківського вкладу.

Якщо договором не встановлений розмір процентів, банк зобов'язаний виплачувати проценти у розмірі облікової ставки Національного банку України. Банк має право змінити розмір процентів, які виплачуються на вклади на вимогу, тільки якщо інше не встановлено договором.

Розмір процентів на строковий вклад або на вклад, внесений на умовах його повернення у разі настання визначених договором обставин, не може бути зменшений банком.

Проценти на банківський вклад нараховуються від наступного дня після надходження вкладу у банк, до дня, який передує його поверненню вкладникові або списанню з рахунка вкладника з інших підстав.

Проценти на банківський вклад виплачуються на Вашу вимогу зі спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а невитребувані у цей строк проценти залишаються на депозиті і збільшують суму вкладу, на яку нараховуються проценти, якщо інше не встановлено договором банківського вкладу.

У разі повернення вкладу виплачуються усі нараховані до цього моменту проценти.

Увага! Банки повинні забезпечувати і гарантувати захист банківської інформації, таємницю операцій, рахунків і вкладів своїх клієнтів і кореспондентів, а також захист коштів та майна шляхом створення відповідних систем захисту, служб охорони банківських об'єктів відповідно до законодавства України та нормативних актів України. Всі службовці банків зобов'язані зберігати таємницю операцій, рахунків та вкладів своїх клієнтів та кореспондентів.

Довідки про рахунки та вклади громадян видаються клієнтам та їх представникам, судам та слідчим органам по справах, що знаходяться в їх провадженні, у випадках, коли на грошові кошти ті інші цінності клієнтів буде накладено арешт, стягнення або застосовано конфіскацію майна.

Довідки про рахунки та вклади у випадку смерті їх власників видаються особам, які зазначені в заповітному розпорядженні власника рахунку або вкладу, державним нотаріальним конторам по спадкових справах щодо вкладів померлих вкладників, що знаходяться в їх провадженні, а також іноземним консульським установам.

Не забудьте! Укладення договору банківського вкладу з громадянином і внесення грошових коштів на її рахунок за вкладом підтверджуються ощадною книжкою.

Ощадні книжки розділяються на два види:

- іменні;
- на пред'явника.

Увага! Ощадна книжка на пред'явника є цінним папером.

В ощадній книжці вказуються;

- найменування і місцезнаходження банку (його філії);
- номер рахунка за вкладом;
- усі грошові суми, зараховані на рахунок та списані з рахунка, а також залишок грошових коштів на рахунку на момент пред'явлення ощадної книжки у банк. Для того, щоб отримати з

депозиту кошти, проценти за вкладом, перерахувати гроші іншим особам Ви повинні пред'явити в банк ощадну книжку.

Якщо Ви втратили ощадну книжку або її приведено у непридатний для пред'явлення стан, Ви повинні звернутися в банк з заявою про видачу нової ощадної книжки.

При здійсненні вкладу у банк може видаватись ощадний (депозитний) сертифікат.

Ощадний (депозитний) сертифікат – це документ, який підтверджує суму внесеного у банк вкладу, і права вкладника (володільця сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав. Сертифікати розділяються на іменні та на пред'явника. Сертифікат не може служити розрахунковим або платіжним інструментом за продані товари або надані товари. Сертифікати можуть бути строковими та до запитання. Строк звернення за строковими сертифікатами обмежується одним роком.

У разі, якщо Ви достроково пред'явили ощадний сертифікат до оплати, банк повинен виплатити суму вкладу та проценти, які виплачуються закладами на вимогу, якщо умовами сертифіката не встановлений інший розмір процентів.

На бланку сертифіката має бути вказано:

- найменування “депозитний (або ощадний) сертифікат”;
- вказана підстава видачі сертифіката (внесення депозиту або ощадного вкладу);
- розмір депозиту або ощадного вкладу, який оформлений сертифікатом;
- безумовне зобов'язання банку повернути суму, внесену на депозит або на вклад;
- дата витребування суми за сертифікатом;
- ставка процентів за користування депозитом або вкладом, сума належних процентів;
- найменування і адреса банку та (для іменного сертифіката) вкладника;
- підписи двох осіб, уповноважених банком на підписання такого роду зобов'язань, скріплені печаткою банку.

зразок

**ДОГОВІР
БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ**

м. _____ “ _____ ” _____ 200_ р.

(вказати найменування банку)

(надалі іменується «Банк») в особі _____

(вказати посаду, прізвище, ім'я, по батькові)

що діє на підставі _____,

(вказати: статуту, довіреності, положення тощо)

з одного боку,

та

(вказати прізвище, ім'я та по батькові)

що проживає за адресою: _____,

(вказати місце проживання)

(надалі іменується «Вкладник»), з другого боку,

(в подальшому разом іменуються “Сторони”, а кожна окремо – “Сторона”)

уклали цей Договір банківського вкладу (надалі іменується “Договір”) про таке.

1. Вкладник передає Банку грошову суму у розмірі _____ грн. (сума прописом і літерами) (надалі іменується «вклад») в день підписання цього Договору шляхом _____, а Банк приймає вклад і зобов'язується виплачувати Вкладникові суму вкладу та проценти на неї в порядку та на умовах, встановлених цим Договором.

2. Вид вкладу – строковий.

3. Вклад вноситься та оформлюється у відповідності із банківськими правилами, встановленими для вкладів цього виду. Внесення вкладу за цим Договором підтверджується шляхом видачі Вкладникові _____.

4. Строк вкладу встановлюється наступним чином: _____ місяців з дня, наступного за днем укладення цього Договору.

5. Реквізити депозитного рахунку, який відкривається за цим Договором: _____.

6. Розмір процентів на вклад становить _____.
Умови перегляду розміру процентів за вкладом _____.

7. Проценти на вклад нараховуються з дня, наступного за днем укладення цього Договору, і до дня, що передує її поверненню.

8. Проценти на вклад виплачуються Вкладникові на його вимогу зі спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а не витребувані у цей строк проценти збільшують суму вкладу, на яку нараховуються проценти.

9. При поверненні вкладу Вкладникові одночасно виплачуються усі нараховані проценти на дату повернення вкладу.

10. Вплата Вкладникові процентів на суму вкладу провадиться шляхом _____.

11. Банк зобов'язується повернути вклад зі спливом строку вкладу.

12. Банк також зобов'язується видати вклад (або його частину) на першу вимогу Вкладника. У такому разі проценти виплачуються у розмірі _____.

13. Вклад повертається Вкладнику при пред'явленні _____
шляхом _____.

14. Якщо Вкладник не вимагає повернення вкладу зі спливом строку вкладу, цей Договір вважається продовженим на таких умовах: _____.

15. Банк зобов'язується забезпечити повернення вкладу Вкладникові шляхом страхування ризику неповернення вкладу на таких умовах _____ в строк _____.

16. Банк зобов'язується надати Вкладнику інформацію про забезпеченість повернення вкладу шляхом _____ в строк _____.

17. Вкладник має право розпоряджатися вкладом як особисто, так і через свого представника.

18. У випадку порушення зобов'язання, що виникає з цього Договору (надалі іменується «порушення Договору»), Сторона несе відповідальність, визначену цим Договором та (або) чинним в Україні законодавством.

18.1. Порушенням Договору є його невиконання або неналежне виконання, тобто виконання з порушенням умов, визначених змістом цього Договору.

18.2. Сторона не несе відповідальності за порушення Договору, якщо воно сталося не з її вини (умислу чи необережності).

18.3. Сторона вважається невинуватою і не несе відповідальності за порушення Договору, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання цього Договору.

19. Банк несе наступну відповідальність за цим Договором _____.

20. Вкладник несе наступну відповідальність за цим Договором _____.

21. Цей Договір підписується Сторонами та скріплюється печаткою Банку.

22. Цей Договір вважається укладеним і набирає чинності з моменту внесення вкладу Вкладником.

23. Строк цього Договору починає свій перебіг у момент, визначений у п. 19 цього Договору та закінчується _____.

24. Закінчення строку цього Договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії цього Договору.

25. Якщо інше прямо не передбачено цим Договором або чинним в Україні законодавством, зміни у цей Договір можуть бути

внесені тільки за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору.

26. Зміни у цей Договір набирають чинності з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до цього Договору, якщо інше не встановлено у самій додатковій угоді, цьому Договорі або у чинному в Україні законодавстві.

27. Якщо інше прямо не передбачено цим Договором або чинним в Україні законодавством, цей Договір може бути розірваний тільки за домовленістю Сторін, яка оформлюється додатковою угодою до цього Договору.

28. Цей Договір вважається розірваним з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до цього Договору, якщо інше не встановлено у самій додатковій угоді, цьому Договорі або у чинному в Україні законодавстві.

29. Умови дострокового розірвання цього Договору _____.

30. Усі правовідносини, що виникають з цього Договору або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням цього Договору, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення Договору, регламентуються цим Договором та відповідними нормами чинного в Україні законодавства, а також застосовними до таких правовідносин звичаями ділового обороту на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

31. Сторона несе повну відповідальність за правильність вказаних нею у цьому Договорі реквізитів та зобов'язується своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несе ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

32. Додаткові угоди та додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони вкладені у письмовій формі, підписані Сторонами та скріплені печаткою Банку.

33. Всі виправлення за текстом цього Договору мають силу та можуть братися до уваги виключно за умови, що вони у кожному окремому випадку датовані, засвідчені підписами Сторін та скріплені печаткою Банку.

34. Цей Договір складений при повному розумінні Сторонами його умов та термінології українською мовою у ____ автентичних примірниках, які мають однакову юридичну силу.

реквізити сторін

БАНК

ПОЗИЧАЛЬНИК

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ПІДПИСИ СТОРІН

За БАНК

За ПОЗИЧАЛЬНИКА

Керівник _____/_____/

Керівник _____/_____/

М. П.

М. П.

Використана література

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.03р. № 435-IV.
3. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000р. № 2121-III.
4. Закон України „Про захист прав споживачів” від 01.12.2005р. № 3161-IV.
5. Закон України „Про Національний банк України” від 20.05.19-99р. № 679-XIV.
6. Качан О.О. Банківське право: Навч. посіб.- К.: Юрінком Інтер 2000р.
7. Банківське право: українське та європейське. / За ред. П.Д. Біленчука. Навчальний посібник. - К.: Атіка, 1999р.
8. Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер 2002р.
9. Банківське право України: Навч. посібник. / За заг. ред. А.О. Селіванова – К.: Видавничий Дім „Ін Юре” 2000р.

Зміст

I. Кредит	3
Що таке кредит?.....	3
Як отримати кредит?	3
Основні вимоги до кредитних договорів.....	4
Основні права і обов'язки позичальника.....	7
Основні права і обов'язки кредитодавця.....	8
Нарахування процентів за користування кредитом.....	9
Зразок типового кредитного договору.....	12
II. Позика.....	18
Що таке договір позики?.....	18
Як укладається договір позики?.....	19
Сплата процентів за користування позикою.....	20
Зразок типового договору позики.....	25
III. Банківський вклад.....	28
Що таке банківський вклад.....	28
Як укладається договір банківського вкладу.....	28
Укладення договору на користь третьої особи.....	31
Ощадна книжка та ощадний сертифікат.....	33
Зразок типового договору банківського вкладу.....	35
Використана література.....	40

ДЛЯ ПОТАТОК

Lined writing area with horizontal lines for notes.

*Видання здійснено в рамках українсько-нідерландського проекту МАТРА
“Впровадження нового Цивільного кодексу в Україні”
The publication is made within the frameworks of the Ukrainian – Netherlands
project MATRA “Implementation of the Ukrainian Civil Code”*

Програма трансформації
суспільства Центральної та
Всхідної Європи (МАТРА)
Міністерства закордонних
справ Королівства
Нідерландів

Social Transformation
Programme Central and
Eastern Europe (MATRA) of
the Netherlands Ministry of
Foreign Affairs

Центр міжнародного
правового
співробітництва
(Нідерланди)

Center for International
Legal Cooperation
(Netherlands)

Центр
суддівських студій
(Україна)

Centre
for Judicial Studies
(Ukraine)

Розповсюджується БЕЗКОШТОВНО

Кредит. Позика. Банківський вклад

Комп'ютерна верстка: *А.Казаков, В.Станіславський*
Підписано до друку 21 IX 2006 р. Формат А5/48. Папір офсетний.
Гарнітура Петербург. Друк офсетний. Наклад 4 000 пр. Зам. № П-1018 від 30.08.06.

Надруковано ТОВ “Поліграф-Експрес”,
04071, м. Київ, вул. Верхній Вал, 2А. Тел.: (044) 417-61-60.
Свідоцтво про видавничу діяльність: Серія КІ № 88 від 16 II 2006 р. видане
Державним комітетом телебачення і радіомовлення України.